

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 20 maja 2025 r.*ⁱ

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Dyrektywa (UE) 2016/343 – Artykuł 8 – Prawo do obecności na rozprawie – Powiadomienie o rozprawie i konsekwencjach niestawiennictwa – Brak możliwości ustalenia miejsca pobytu osoby oskarżonej pomimo podjęcia starań w rozsądnym zakresie przez właściwe organy – Możliwość przeprowadzenia rozprawy i wydania orzeczenia pod nieobecność osoby oskarżonej – Artykuł 9 – Prawo do wznowienia postępowania lub innego środka prawnego, który umożliwia ponowne rozpoznanie sprawy co do jej istoty – Postępowanie sądowe pozwalające na ustalenie istnienia prawa do wznowienia postępowania – Obowiązek szybkiego rozpatrzenia sprawy

W sprawie C-135/25 PPU [Kachev]ⁱ

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Varhoven kasatsionen sad (najwyższy sąd kasacyjny, Bułgaria) postanowieniem z dnia 11 lutego 2025 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 12 lutego 2025 r., w postępowaniu karnym przeciwko:

M. S. T.,

przy udziale:

Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: C. Lycourgos (sprawozdawca), prezes izby, S. Rodin, N. Piçarra, O. Spineanu-Matei i N. Fenger, sędziowie,

rzecznik generalny: L. Medina,

sekretarz: R. Stefanova-Kamisheva, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 kwietnia 2025 r.,

* Język postępowania: bułgarski.

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria – N. Georgiev,
 - w imieniu Komisji Europejskiej – M. Wasmeier i I. Zaloguin, w charakterze pełnomocników,
- po zapoznaniu się z opinią rzeczniczki generalnej na posiedzeniu w dniu 30 kwietnia 2025 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 4 i art. 9 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.U. 2016, L 65, s. 1).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach wniosku o wznowienie postępowania karnego, złożonego przez M. S. T. w następstwie wydania wobec niego wyroku skazującego zapadłego pod jego nieobecność na jeden rok pozbawienia wolności za popełnienie przestępstwa kwalifikowanej kradzieży.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2016/343

- 3 Motywy 33, 36 i 38 dyrektywy 2016/343 brzmią następująco:

„(33) Prawo do rzetelnego procesu sądowego stanowi jedną z podstawowych zasad społeczeństwa demokratycznego. Prawo podejrzanych i oskarżonych do obecności na rozprawie wywodzi się z tego prawa i powinno być zapewnione w całej Unii.

[...]

(36) W pewnych okolicznościach powinna istnieć możliwość wydania orzeczenia w przedmiocie winy lub niewinności podejrzanego lub oskarżonego, nawet jeżeli jest on nieobecny na rozprawie. Może tak być w przypadku, gdy podejrzany lub oskarżony nie stawia się na rozprawie, pomimo że został on we właściwym czasie poinformowany o tej rozprawie i o konsekwencjach niestawiennictwa. Poinformowanie podejrzanego lub oskarżonego o rozprawie należy rozumieć jako doręczenie mu wezwania do rąk własnych lub przekazanie mu inną drogą urzędowej informacji o terminie i miejscu rozprawy w sposób, który umożliwia dowiedzenie się o tej rozprawie. Powiadomienie podejrzanego lub oskarżonego o konsekwencjach niestawiennictwa powinno w szczególności oznaczać powiadomienie tej osoby, iż orzeczenie może zostać wydane pod jej nieobecność na rozprawie.

[...]

(38) Przy ocenie, czy sposób przekazywania informacji jest wystarczający dla zapewnienia, by dana osoba dowiedziała się o rozprawie, w razie potrzeby szczególną uwagę należy [również] zwrócić z jednej strony na starania podjęte przez organy publiczne w celu powiadomienia tej osoby, a z drugiej strony na starania podjęte przez tę osobę w celu uzyskania skierowanych do niej informacji”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, stanowi:

„W niniejszej dyrektywie ustanawia się wspólne normy minimalne dotyczące:

- a) niektórych aspektów domniemania niewinności w postępowaniu karnym;
- b) prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym”.

5 Artykuł 8 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do obecności na rozprawie”, stanowi w ust. 2–4:

„2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że rozprawa, której wynikiem może być orzeczenie w przedmiocie winy lub niewinności podejrzanego lub oskarżonego, może odbyć się pod jego nieobecność, pod warunkiem że:

- a) podejrzanego lub oskarżonego powiadomiono we właściwym czasie o rozprawie i o konsekwencjach niestawiennictwa; lub
- b) podejrzanego lub oskarżonego, którego powiadomiono o rozprawie, jest reprezentowany przez umocowanego obrońcę, wybranego przez tego podejrzanego lub oskarżonego lub wyznaczonego z urzędu.

[...]

4. Jeżeli w państwach członkowskich dopuszcza się możliwość odbywania rozpraw pod nieobecność podejrzanego lub oskarżonego, lecz nie ma możliwości spełnienia warunków określonych w ust. 2 niniejszego artykułu, ponieważ nie da się ustalić miejsca pobytu podejrzanego lub oskarżonego mimo podjęcia starań w rozsądnym zakresie, państwa członkowskie mogą postanowić, że orzeczenie może jednak zostać wydane i wykonane. W takim przypadku państwa członkowskie zapewniają, aby z chwilą powiadomienia podejrzanego lub oskarżonego o orzeczeniu, w szczególności z chwilą jego zatrzymania, powiadomiono go także o możliwości zaskarżenia orzeczenia i o prawie do wznowienia postępowania lub do innego środka prawnego, zgodnie z art. 9”.

6 Artykuł 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do wznowienia postępowania”, brzmi następująco:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby w sytuacji gdy podejrzanego lub oskarżonego nie było obecni na swojej rozprawie, a warunki określone w art. 8 ust. 2 nie zostały spełnione, osoby te miały prawo do wznowienia postępowania lub innego środka prawnego, który umożliwia ponowne rozpoznanie sprawy co do jej istoty, w tym ocenę nowych dowodów, i który może prowadzić do uchylenia pierwotnego orzeczenia. W związku z tym państwa członkowskie zapewniają takim podejrzanym i oskarżonym prawo do obecności i skutecznego udziału, zgodnie z procedurami określonymi w prawie krajowym, oraz do korzystania z prawa do obrony”.

Rozporządzenie 2018/1862

- 7 Artykuł 34 ust. 1 lit. b) i c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylenia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE (Dz.U. 2018, L 312, s. 56; sprostowanie Dz.U. 2019, L 316 I, s. 4), stanowi:

„W celu zapewnienia informacji o miejscu zamieszkania lub pobytu osób państwa członkowskie wprowadzają na wniosek właściwego organu wpisy do [Systemu Informacyjnego Schengen (SIS)] dotyczące:

[...]

- b) osób wezwanych do stawienia przed organami wymiaru sprawiedliwości w związku z postępowaniem karnym w celu złożenia wyjaśnień w sprawie czynów, za które są ścigane, lub osób poszukiwanych w celu wezwania do takiego stawienia;
- c) osób, którym ma zostać doręczony wyrok w sprawie karnej lub inne dokumenty związane z postępowaniem karnym, aby złożyły wyjaśnienia w sprawie czynów, za które są ścigane”.

Prawo bułgarskie

- 8 Artykuł 219 ust. 3 pkt 3 Nakazatelno-protsesualen kodeks (kodeksu postępowania karnego, DV nr 86 z dnia 28 października 2005 r.), w brzmieniu mającym zastosowanie w postępowaniu głównym (zwanego dalej „NPK”), stanowi:

„W postanowieniu o przedstawieniu zarzutów określa się czyny, w związku z którymi [zainteresowana osoba] zostaje oskarżona, oraz kwalifikację prawną tych czynów”.

- 9 Artykuł 247c ust. 1 NPK stanowi:

„Na podstawie zarządzenia sędziego sprawozdawcy oskarżonemu doręcza się odpis aktu oskarżenia. Przy doręczeniu aktu oskarżenia informuje się oskarżonego o wyznaczonym terminie rozprawy wstępnej oraz o tym, że sprawa może zostać rozpoznana i rozstrzygnięta pod jego nieobecność, na warunkach przewidzianych w art. 269”.

- 10 Zgodnie z art. 269 NPK:

„1. Obecność oskarżonego na rozprawie jest obowiązkowa w przypadku, gdy jest on oskarżony o popełnienie ciężkiego przestępstwa.

[...]

3. W przypadku gdy nie stoi to na przeszkodzie ustaleniu prawdy obiektywnej, sprawa może zostać rozpoznana pod nieobecność oskarżonego, jeżeli:

- 1) oskarżony nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem lub zmienił miejsce pobytu, nie informując o tym właściwego organu;

2) jego miejsce zamieszkania w Bułgarii nie jest znane i nie zostało ustalone w wyniku dokładnego poszukiwania;

[...]

4) znajduje się poza terytorium Bułgarii i [...] jego miejsce zamieszkania pozostaje nieznane [...].

11 Zgodnie z art. 423 ust. 1 NPK:

„W terminie sześciu miesięcy od powzięcia wiadomości o prawomocnym wyroku skazującym osoba skazana pod jej nieobecność może złożyć wniosek o wznowienie [postępowania] karnego, powołując się na swoją nieobecność w [tym postępowaniu]. Wniosek ten podlega uwzględnieniu, chyba że osoba skazana zbiegła po przedstawieniu jej zarzutów w postępowaniu przygotowawczym, tak że przewidziane w art. 247c ust. 1 czynności procesowe nie mogły zostać wykonane, albo po wykonaniu tychże czynności nie stawiała się ona na rozprawie bez uzasadnionego powodu”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 12 W dniu 5 lutego 2024 r. M. S. T. i jego obrońca działający z urzędu otrzymali postanowienie o przedstawieniu zarzutów, sporządzone na podstawie art. 219 NPK (zwane dalej „postanowieniem o przedstawieniu zarzutów”), dotyczące kradzieży typu kwalifikowanego, która miała zostać dokonana w październiku 2023 r. W postanowieniu o przedstawieniu zarzutów wobec M. S. T. zastosowano dozór policyjny w postaci obowiązku systematycznego meldowania się na posterunku policji w miejscu jego zamieszkania. Dodatkowo wspomnianym postanowieniem zobowiązano go do nieopuszczania miejsca zamieszkania i stawiennictwa na każde wezwanie właściwych organów.
- 13 Na etapie postępowania przygotowawczego M. S. T. został przesłuchany i podał adres, pod którym organy mogły się z nim kontaktować. Oświadczył on również, że został pouczone o obowiązku pokrycia, w razie wydania wobec niego wyroku skazującego, kosztów obrońcy z urzędu.
- 14 W dniu 28 lutego 2024 r. prokurator sporządził przeciwko M. S. T. akt oskarżenia na podstawie art. 246 NPK, który wniósł do Rayonen sad Montana (sądu rejonowego w Montanie, Bułgaria). Zarzut oskarżenia podniesiony w tym akcie odpowiadał pod względem faktycznym i prawnym zarzutowi zawartemu w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów, które zostało mu przekazane na etapie postępowania przygotowawczego.
- 15 Rayonen sad Montana (sąd rejonowy w Montanie) wysłał zawiadomienie o terminie i miejscu rozprawy pod adres podany przez M. S. T. na etapie postępowania przygotowawczego. Jednakże zawiadomienie to zostało odesłane temu sądowi wraz ze wskazaniem przez właściwego urzędnika, że z informacji przekazanych przez krewnych M. S. T. wynikało, iż M. S. T. pracował w Niemczech.
- 16 Następnie wspomniany sąd próbował osobiście wezwać M. S. T., w szczególności nakazał wezwanie M. S. T. pod podany przez niego numer telefonu, sprawdził wyjazdy M. S. T. za granicę i zarządził poszukiwanie M. S. T. przez policję. Poszukiwania te okazały się jednak bezowocne, gdyż z zebranych informacji wynikało, że w dniu 16 lutego 2024 r. M. S. T. opuścił terytorium Bułgarii.

- 17 Rayonen sad Montana (sąd rejonowy w Montanie) rozpoznał akt oskarżenia wniesiony przeciwko M. S. T. pod jego nieobecność. W postępowaniu przed tym sądem uczestniczył obrońca z urzędu, który wspierał M. S. T. na etapie postępowania przygotowawczego.
- 18 W dniu 8 maja 2024 r. wspomniany sąd wydał wobec M. S. T. wyrok zapadły pod jego nieobecność, skazujący go na karę jednego roku pozbawienia wolności. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 24 maja 2024 r., zaś w dniu 16 czerwca 2024 r. M. S. T. rozpoczął odbywanie orzeczonej wobec niego kary.
- 19 M. S. T. wniósł do Varhoven kasatsionen sad (najwyższego sądu kasacyjnego, Bułgaria), który jest sądem odsyłającym, wniosek o wznowienie postępowania karnego, które doprowadziło do skazania go pod jego nieobecność.
- 20 Sąd ten wyjaśnia, że do tej pory konsekwentnie interpretował art. 423 ust. 1 NPK w ten sposób, iż osoba skazana pod jej nieobecność nie ma prawa do wznowienia postępowania, jeżeli sąd, który wydał wyrok skazujący, przeprowadził czynności procesowe wymagane w celu poinformowania jej we właściwym czasie o terminie i miejscu rozprawy, ale po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów sporządzonego przeciwko niej na etapie postępowania przygotowawczego osoba ta zbiegła, jeżeli skierowane przeciwko tej osobie oskarżenie nie uległo od tego czasu istotnej zmianie pod względem faktycznym i prawnym oraz jeżeli osoba ta była reprezentowana na rozprawie przez obrońcę z urzędu.
- 21 Wspomniany sąd uznaje, że osoba skazana nie powinna mieć możliwości powołania się na brak stawiennictwa wynikający z jej niezgodnego z prawem zachowania, oraz uważa, że osobie, która zbiegła, naruszyła środek zabezpieczający lub opuściła niezgodnie z prawem adres podany przez nią właściwym organom, i zatem osobie tej nie powinno przysługiwać prawo do wznowienia postępowania. Sąd ten wywodzi z tego rozumowania, że uregulowanie bułgarskie w postaci, w jakiej je interpretuje, jest zgodne z prawem Unii, a w szczególności z art. 8 ust. 4 i art. 9 dyrektywy 2016/343.
- 22 Wspomniany sąd zastanawia się jednak nad zgodnością tej wykładni uregulowań krajowych z wykładnią art. 8 i 9 tej dyrektywy przyjętą przez Trybunał w wyrokach z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego) (C-569/20, EU:C:2022:401), i z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16). Sąd ten zastanawia się w szczególności, czy przekazanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów może zostać zrównane z powzięciem wiadomości przez osobę, wobec której wydano to postanowienie, o tym, że przeciwko niej toczyć się będzie rozprawa, oraz o skutkach prawnych jej ucieczki przed skierowaniem sprawy do sądu orzekającego.
- 23 W tych okolicznościach Varhoven kasatsionen sad (najwyższy sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy uregulowanie krajowe – art. 423 ust. 1 zdanie drugie [NPK], który wyklucza wznowienie postępowania karnego i odmawia prawa do wznowienia postępowania osobie skazanej pod jej nieobecność, jeżeli osoba ta ukryła się po przedstawieniu jej osobiście oskarżenia w toku postępowania przygotowawczego, a ze względu na jej ucieczkę sąd nie mógł poinformować tej osoby o terminie i miejscu rozprawy ani o konsekwencjach jej niestawiennictwa przed sądem, a mianowicie że sprawa może zostać rozpoznana i rozstrzygnięta pod jej nieobecność – jest zgodne z wymogami prawa Unii ustanowionymi w art. 9 i art. 8 ust. 4 [dyrektywy 2016/343]?

- 2) Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy zgodnie z zasadami równoważności i skuteczności sąd krajowy może przyjąć, że osoba skazana pod jej nieobecność nie ma prawa do wznowienia postępowania, gdy:
- sąd dołożył wszelkich starań w rozsądnym zakresie w celu powiadomienia tej osoby o rozprawie, lecz pomimo oficjalnego powiadomienia jej o tym, że została oskarżona o popełnienie przestępstwa i, w związku z tym, wiedząc, że będzie przeciwko niej prowadzony proces sądowy, osoba ta umyślnie podjęła działania w celu uniknięcia oficjalnego otrzymania informacji dotyczących terminu i miejsca rozprawy, opuszczając adres, pod którym zobowiązała się wykonywać przyjęty wobec niej środek zapobiegawczy związany z zakazem opuszczania miejsca zamieszkania w postępowaniu przygotowawczym;
 - sporządzony na podstawie art. 246 NPK akt oskarżenia oraz dokument wskazujący termin i miejsce wyznaczonej rozprawy zostały wysłane i faktycznie doręczone pod adres podany przez skazanego organom postępowania przygotowawczego po przedstawieniu pierwotnego oskarżenia w trybie art. 219 NPK, przy czym oskarżenie wskazane w akcie oskarżenia odpowiada czynowi zarzucanemu w postępowaniu przygotowawczym oraz jego kwalifikacji prawnej;
 - osoba skazana była reprezentowana przez obrońcę z urzędu w toku całego postępowania sądowego, które toczyło się pod jej nieobecność?”.

W przedmiocie wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego

- 24 Sąd odsyłający wniósł o rozpoznanie niniejszego odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym przewidzianym w art. 23a akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.
- 25 Na poparcie tego wniosku sąd ten wskazuje, że M. S. T. odbywa karę pozbawienia wolności orzeczoną pod jego nieobecność i że w przypadku wznowienia postępowania karnego, które doprowadziło do orzeczenia tej kary może zarządzić jego zwolnienie. Wyjaśnia on również, że nowe postępowanie karne mogłoby zostać zakończone w drodze ugody, w ramach której wobec M. S. T. mogłaby zostać orzeczona kara niższa od minimalnego ustawowego wymiaru zagrożenia karą przewidzianego za kradzież kwalifikowaną.
- 26 W tym względzie należy przypomnieć w pierwszej kolejności, że niniejsze odesłanie prejudycjalne dotyczy wykładni dyrektywy 2016/343, która wchodzi w zakres tytułu V części trzeciej traktatu FUE, dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Odesłanie to może w konsekwencji podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.
- 27 Co się tyczy, w drugiej kolejności, kryterium pilnego charakteru, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że kryterium to jest spełnione, gdy na dzień złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym osoba, której dotyczy spór w postępowaniu głównym, jest pozbawiona wolności, a jej dalsze osadzenie zależy od rozstrzygnięcia tego sporu (wyrok z dnia 24 lipca 2023 r., Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 28 W niniejszej sprawie z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika, że M. S. T. jest pozbawiony wolności, że wznowienie postępowania karnego, które doprowadziło do skazania go pod jego nieobecność, mogłoby doprowadzić do jego zwolnienia w oczekiwaniu na nową rozprawę oraz że zadane pytania mają na celu ustalenie, czy takie wznowienie należy zarządzić w ramach postępowania głównego.
- 29 W tych okolicznościach na podstawie art. 108 § 1 regulaminu postępowania trzecia izba Trybunału podjęła w dniu 26 lutego 2025 r., na wniosek sędziego sprawozdawcy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzeczniczki generalnej, decyzję o uwzględnieniu wniosku sądu odsyłającego o rozpoznanie niniejszego odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 30 Poprzez swoje dwa pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 8 i 9 dyrektywy 2016/343 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by na podstawie uregulowań krajowych dotyczących osób oskarżonych, które zbiegły, osobie skazanej pod jej nieobecność, która złożyła stosowny wniosek, odmówiono prawa do wznowienia postępowania, jeżeli
- po pierwsze, właściwe organy dołożyły starań w celu poinformowania tej osoby o terminie i miejscu rozprawy, zaś po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów osoba ta zbiegła, naruszając zastosowany wobec niej środek zapobiegawczy,
 - po drugie, akt oskarżenia oraz dokument wskazujący termin i miejsce rozprawy zostały jej wysłane i faktycznie doręczone pod adresem podanym tym organom przez tę osobę po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, którego treść odpowiada, w odniesieniu do zarzucanych czynów i ich kwalifikacji prawnej, treści aktu oskarżenia, oraz
 - po trzecie, w toku całego postępowania sądowego, które toczyło się pod jej nieobecność, owa osoba była reprezentowana przez obrońcę z urzędu.
- 31 Należy przypomnieć, że celem dyrektywy 2016/343, zgodnie z jej art. 1, jest ustanowienie wspólnych norm minimalnych dotyczących niektórych elementów postępowania karnego, w tym „prawa do obecności na rozprawie”. Jak wyraźnie potwierdza motyw 33 tej dyrektywy, prawo to stanowi integralną część prawa podstawowego do rzetelnego procesu [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 25; z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 34].
- 32 Państwa członkowskie mogą jednak, zgodnie z art. 8 dyrektywy 2016/343, przewidzieć, pod pewnymi warunkami, przeprowadzenie rozprawy pod nieobecność osoby oskarżonej, przy czym w przypadku przeprowadzenia takiej rozprawy w braku spełnienia przesłanek określonych w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy, zainteresowana osoba ma, na podstawie art. 8 ust. 4 i art. 9 wspomnianej dyrektywy, które to przepisy są bezpośrednio skuteczne, prawo „do wznowienia postępowania lub innego środka prawnego, który umożliwi ponowne rozpoznanie sprawy co do jej istoty i który może prowadzić do uchylecia pierwotnego orzeczenia” (zwane dalej „prawem do wznowienia postępowania”) [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 26–28; z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 35].

- 33 Wynika z tego, że osoba skazana pod jej nieobecność może zostać pozbawiona prawa do wznowienia postępowania tylko w przypadku spełnienia przesłanek określonych w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2016/343 [wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 31; z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 36].
- 34 W tym względzie należy zauważyć, że lit. a) i b) zawarte we wspomnianym art. 8 ust. 2 mają zastosowanie alternatywnie i że każdy z tych przepisów określa dwie kumulatywne przesłanki, z których pierwsza wymaga, aby zainteresowana osoba została powiadomiona o rozprawie.
- 35 Jak wynika z motywu 38 tej dyrektywy, w celu ustalenia, czy wspomniana przesłanka została spełniona, należy zwrócić szczególną uwagę z jednej strony na starania podjęte przez organy publiczne w celu powiadomienia osoby skazanej pod jej nieobecność o rozprawie, a z drugiej strony na starania podjęte przez tę osobę w celu uzyskania dotyczących jej informacji. W konsekwencji dla oceny spełnienia tej przesłanki znaczenie mają wszelkie precyzyjne i obiektywne wskazówki, że wspomniana osoba, po otrzymaniu oficjalnej informacji o tym, że jest oskarżona o popełnienie przestępstwa, a więc wiedząc, iż ma się przeciwko niej odbyć rozprawa, umyślnie dąży do uniknięcia oficjalnego otrzymania informacji dotyczących terminu i miejsca tej rozprawy. Istnienie takich precyzyjnych i obiektywnych wskazówek można stwierdzić na przykład wtedy, gdy zainteresowana osoba umyślnie podała nieprawidłowy adres właściwym organom lub nie przebywa już pod podanym adresem [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 48–50; z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 38].
- 36 W szczególności można uznać, że osoba skazana pod jej nieobecność posiadała wystarczające informacje, aby uznać, że zostanie przeciwko niej przeprowadzona rozprawa, jeżeli otrzymała ona postanowienie o przedstawieniu zarzutów, którego treść odpowiada, w odniesieniu do zarzucanych czynów i ich kwalifikacji prawnej, treści ostatecznie sporządzonego wobec niej aktu oskarżenia (zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 39).
- 37 Wynika stąd, że w sytuacji gdy zainteresowana osoba zbiegła po otrzymaniu takiego postanowienia o przedstawieniu zarzutów państwa członkowskie mogą uznać, że przesłanie przez właściwe organy we właściwym czasie dokumentu urzędowego wskazującego termin i miejsce rozprawy pod adres, który ta osoba podała tym organom w toku postępowania przygotowawczego, oraz przedstawiony dowód na to, że dokument ten został faktycznie dostarczony pod ten adres, są równoznaczne z poinformowaniem tej osoby o terminie i miejscu tej rozprawy w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2016/343. Może to mieć jednak miejsce jedynie pod warunkiem, że wspomniane organy podjęły starania w rozsądnym zakresie w celu zlokalizowania tejże osoby i wezwania jej osobiście lub oficjalnego poinformowania jej, za pomocą innych środków, o terminie i miejscu tej rozprawy, jak przewidziano to w motywie 36 tej dyrektywy. W takim przypadku uważa się, że zainteresowana osoba została prawidłowo powiadomiona o tej rozprawie [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 48; z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 42].
- 38 Druga przesłanka wymagana do tego, aby osoba skazana pod jej nieobecność mogła zostać pozbawiona prawa do wznowienia postępowania, może zostać spełniona albo, zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. a) i art. 8 ust. 4 dyrektywy 2016/343, jeżeli osoba ta została we właściwym czasie

pouczona o konsekwencjach niestawiennictwa na rozprawie, albo, stosownie do art. 8 ust. 2 lit. b) i art. 8 ust. 4 tej dyrektywy, jeżeli osoba ta była reprezentowana na rozprawie przez umocowanego obrońcę wyznaczonego przez nią lub z urzędu.

- 39 W tym względzie należy podkreślić, że chociaż pouczenie o konsekwencjach niestawiennictwa może zostać przekazane zainteresowanej osobie w chwili wezwania jej na rozprawę, to nie można wykluczyć, że informacja ta mogła już zostać przekazana zainteresowanej osobie na wcześniejszym etapie postępowania karnego. Może tak być w szczególności wówczas, gdy na etapie postępowania przygotowawczego osoba, wobec której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów, zostaje wyraźnie pouczona, że w razie uchylenia się od stawiennictwa przed właściwymi organami, na przykład wskutek naruszenia zastosowanych wobec niej środków zabezpieczających lub braku możliwości skontaktowania się z nią pod podanym tym organom adresem, rozprawa w jej sprawie zostanie przeprowadzona pod jej nieobecność (zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 51).
- 40 Natomiast w braku skutecznego poinformowania zainteresowanej osoby we właściwym czasie o konsekwencjach niestawiennictwa na rozprawie w trybie pozwalającym uzyskać pewność, że informacja ta została jej przekazana i rzeczywiście przez nią otrzymana, nie można uznać, że druga przesłanka przewidziana w art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2016/343 została spełniona. W takiej sytuacji w żadnym wypadku nie można uznać, że osoba ta otrzymała wspomnianą informację, nawet jeśli przed etapem postępowania, na którym ta sama informacja powinna była zostać jej przekazana zgodnie z mającymi zastosowanie uregulowaniami krajowymi, osoba ta zbiegła. O ile bowiem wiedza o postawieniu jej w stan oskarżenia może skutecznie pozwolić osobie podejrzanej lub oskarżonej na powzięcie wiadomości, że prawdopodobnie zostanie przeprowadzona przeciwko niej rozprawa, o tyle sama ta wiedza nie pozwala jej na zrozumienie konsekwencji niestawiennictwa na tej rozprawie.
- 41 Ponadto, co się tyczy reprezentacji przez umocowanego adwokata, należy uściślić, że istnienie „pełnomocnictwa” w rozumieniu art. 8 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2016/343 wymaga, aby zainteresowany sam powierzył obrońcy, w stosownym przypadku temu, który został mu wyznaczony z urzędu, zadanie reprezentowania go na rozprawie prowadzonej pod jego nieobecność [zob. podobnie wyrok z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 56].
- 42 Z powyższego wynika, że jeżeli zainteresowana osoba nie została we właściwym czasie powiadomiona o rozprawie lub gdy, mimo że została poinformowana o tej rozprawie lub uznaje się, że otrzymała taką informację, osoba ta nie została poinformowana o konsekwencjach niestawiennictwa ani nie była należycie reprezentowana przez umocowanego obrońcę na tej rozprawie, wspomnianej osobie przysługuje co do zasady, od chwili powzięcia przez nią wiadomości o orzeczeniu wydanym pod jej nieobecność, prawo do wznowienia postępowania [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego), C-569/20, EU:C:2022:401, pkt 31; z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 37].
- 43 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że sąd odsyłający uważa, iż sama okoliczność, że po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów osoba skazana pod jej nieobecność zbiegła, uzasadnia odmówienie tej osobie prawa do wznowienia postępowania przewidzianego w tej dyrektywie, ponieważ jej nieobecność na rozprawie była ostatecznie wynikiem bezprawnego zachowania z jej strony.

- 44 Należy jednak stwierdzić, po pierwsze, że – jak podkreślono w pkt 37 niniejszego wyroku – okoliczność, iż osoba skazana zbiegła po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, pozwala uznać, że została ona poinformowana o rozprawie tylko wtedy, gdy ponadto właściwe organy podjęły starania w rozsądnym zakresie w celu zlokalizowania tej osoby i wezwania jej osobiście lub oficjalnego poinformowania jej, za pomocą innych środków, o terminie i miejscu rozprawy.
- 45 Po drugie, jak wynika z pkt 33, 34 i 38 niniejszego wyroku, nawet jeśli uznaje się, że zainteresowana osoba została poinformowana o rozprawie, aby mogła ona zostać skutecznie pozbawiona prawa do wznowienia postępowania stosownie do art. 8 ust. 4 dyrektywy 2016/343, konieczne jest jeszcze, aby spełniona była także druga przesłanka określona albo w art. 8 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy, albo w jej art. 8 ust. 2 lit. b) (zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 43).
- 46 Tymczasem w świetle wymogów wynikających z tej drugiej przesłanki, które zostały przypomniane w pkt 38–41 niniejszego wyroku, przesłanki tej nie można uznać za spełnioną z tego tylko powodu, że osoba ta zbiegła przed rozprawą. Podobnie okoliczność, że ucieczka tej osoby w praktyce uniemożliwiła poinformowanie jej o terminie rozprawy i o konsekwencjach jej niestawiennictwa, nie pozwala na spełnienie tych wymogów.
- 47 Z powyższego wynika, że wykładnia uregulowania bułgarskiego rozpatrywanego w postępowaniu głównym, taka jak przytoczona w pkt 43 niniejszego wyroku, nie jest zgodna z dyrektywą 2016/343.
- 48 W tym stanie rzeczy nie można wykluczyć, że owo uregulowanie może być interpretowane odmiennie od wykładni przyjętej dotychczas przez sąd odsyłający. Należy wobec tego ustalić, czy omawiane uregulowanie można jednak interpretować w sposób pozwalający na ograniczenie przewidzianego w nim wyłączenia prawa do wznowienia postępowania jedynie do przypadków, w których zostały spełnione wszystkie przesłanki przewidziane w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2016/343. W wypadku braku możliwości dokonania wykładni uregulowania bułgarskiego zgodnej z wymogami prawa Unii i ze względu na to, że – jak przypomniano w pkt 32 niniejszego wyroku – art. 8 ust. 4 i art. 9 tej dyrektywy są bezpośrednio skuteczne, sąd ten będzie zobowiązany odstąpić od stosowania wszelkich przepisów prawa krajowego sprzecznych z tymi przepisami prawa Unii, bez konieczności zwracania się o uprzednie uchylenie niezgodnego z nimi krajowego przepisu ustawowego ani oczekiwania na takie uchylenie (zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 49 W takim przypadku sąd odsyłający sam musiałby wówczas zbadać, czy przesłanki przewidziane w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2016/343 zostały spełnione w sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym.
- 50 W tym względzie, co się tyczy, w pierwszej kolejności, kwestii, czy można uznać, że M. S. T. został poinformowany o rozprawie, sąd odsyłający będzie musiał oprzeć się na wskazówkach wynikających z pkt 34–37 niniejszego wyroku.
- 51 W tym kontekście okoliczność, że osoba ta otrzymała postanowienie o przedstawieniu zarzutów i że naruszyła środek zabezpieczający nałożony tym postanowieniem w ten sposób, że opuściła adres podany organom śledczym i nie poinformowała o tym tych organów, na pierwszy rzut oka

wyduje się stanowić precyzyjną i obiektywną wskazówkę, że osoba ta, wiedząc, że wobec niej będzie się toczyć rozprawa, celowo dążyła do uniknięcia oficjalnego otrzymania informacji dotyczących terminu i miejsca tej rozprawy.

- 52 W tych okolicznościach doręczenie aktu oskarżenia oraz dokumentu wskazującego termin i miejsce wyznaczonej rozprawy pod adres, który M. S. T. podał organom śledczym po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, którego treść odpowiada, w odniesieniu do zarzucanych mu czynów i ich kwalifikacji prawnej, treści aktu oskarżenia, pozwala uznać, że osoba ta została poinformowana o tej rozprawie, pod warunkiem jednak, że właściwe organy podjęły starania w rozsądnym zakresie w celu ustalenia miejsca pobytu wspomnianej osoby i wezwania jej osobiście lub oficjalnego poinformowania jej, za pomocą innych środków, o terminie i miejscu tej rozprawy.
- 53 Co się tyczy konkretnie tego ostatniego obowiązku, czynności takie jak te, o których mowa w pkt 16 niniejszego wyroku, z pewnością mogą przyczynić się do lokalizacji zainteresowanej osoby.
- 54 Jednakże w celu ustalenia, czy wspomniany obowiązek został spełniony w sprawie w postępowaniu głównym, sąd odsyłający winien ustalić, czy właściwe organy dysponowały innymi skutecznymi środkami, które pozwoliłyby na zlokalizowanie M. S. T., z których nie skorzystały, mimo że mogły to racjonalnie uczynić.
- 55 W tym względzie należy w szczególności zauważyć, że art. 34 ust. 1 lit. b) i c) rozporządzenia 2018/1862 pozwala państwom członkowskim, w celu zapewnienia informacji o miejscu zamieszkania lub pobytu osób, na wprowadzanie wpisów do SIS dotyczących odpowiednio, po pierwsze, osób wezwanych do stawiennictwa lub poszukiwanych w celu wezwania ich do stawiennictwa przed organami wymiaru sprawiedliwości w związku z postępowaniem karnym w celu złożenia wyjaśnień w sprawie czynów, za które są ścigane, a po drugie, osób, którym mają zostać doręczone dokumenty związane z postępowaniem karnym, aby złożyły one wyjaśnienia w sprawie takich czynów.
- 56 W świetle interesu wprowadzenia takiego wpisu w celu zapewnienia informacji o osobie znajdującej się w innym państwie członkowskim należy stwierdzić, że gdy – jak wydaje się mieć to miejsce w sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym – właściwe organy dysponują informacjami wskazującymi, że osoba, której zamierzają przekazać akt oskarżenia, a także dokument wskazujący datę i miejsce rozprawy, udała się do innego państwa członkowskiego, organy te, aby można było uznać, że podjęły „starania w rozsądnym zakresie” w rozumieniu pkt 52 niniejszego wyroku, powinny wprowadzić wpis do SIS stosownie do art. 34 rozporządzenia 2018/1862.
- 57 Co się tyczy w drugiej kolejności drugiej przesłanki, która musi zostać spełniona, aby osoba skazana pod jej nieobecność mogła zostać pozbawiona prawa do wznowienia postępowania, po pierwsze, z informacji, o których mowa w pytaniu drugim, a szerzej z opisu sporu w postępowaniu głównym zawartego w postanowieniu odsyłającym nie wynika, by zadane pytania odnosiły się do sytuacji, w której osoba skazana została w taki czy inny sposób we właściwym czasie poinformowana o konsekwencjach niestawiennictwa, jak tego wymaga art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2016/343.

- 58 W szczególności sąd odsyłający nie stwierdził, że postanowienie o przedstawieniu zarzutów przekazane M. S. T. zawierało informacje o konsekwencjach niestawiennictwa, przy czym brzmienie pytania pierwszego wskazuje, wręcz przeciwnie, że sąd ten zamierza zwrócić się do Trybunału z pytaniem o sytuację, w której ucieczka osoby skazanej pod jej nieobecność stała na przeszkodzie przekazaniu tej osobie takich informacji.
- 59 Po drugie, co się tyczy przesłanki dotyczącej reprezentowania osoby skazanej pod jej nieobecność przez umocowanego do tego obrońcę, z orzecznictwa Trybunału przypomnianego w pkt 41 niniejszego wyroku wynika, że sama okoliczność, iż osoba skazana pod jej nieobecność była broniona przez obrońcę wyznaczonego z urzędu w trakcie całego postępowania sądowego prowadzonego pod jej nieobecność, nie jest wystarczająca do spełnienia drugiej przesłanki określonej w art. 8 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2016/343.
- 60 W tym kontekście należy oczywiście zauważyć, że sytuacja rozpatrywana w postępowaniu głównym różni się od sytuacji, w której zapadły wyroki: z dnia 19 maja 2022 r., Spetsializirana prokuratura (Proces zbiegłego oskarżonego) (C-569/20, EU:C:2022:401), i z dnia 16 stycznia 2025 r., Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16). W sprawie, w której zapadły tamte wyroki, ustalono bowiem, że osoba oskarżona nie pozostawała w kontakcie ze swoim obrońcą z urzędu, podczas gdy z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika, że obrońca, który reprezentował M. S. T. przed sądem orzekającym, został wyznaczony z urzędu, jeszcze przed jego ucieczką, w celu udzielenia mu pomocy na etapie postępowania przygotowawczego. W związku z tym nie można wykluczyć, że ów obrońca pozostawał w kontakcie z M. S. T. przy tej okazji.
- 61 Jednakże okoliczność bycia reprezentowanym przez obrońcę pozwala wykazać, że osoba sądzona pod jej nieobecność dobrowolnie i jednoznacznie zrzekła się prawa do uczestnictwa w rozprawie tylko wtedy, gdy osoba ta świadomie powierzyła temu obrońcy prowadzenie swojej obrony przed sądem, co zakłada, że specjalnie wyznaczyła tego obrońcę do reprezentowania jej na rozprawie prowadzonej pod jej nieobecność.
- 62 Wynika z tego, że kontaktów między osobą skazaną pod jej nieobecność a obrońcą wyznaczonym z urzędu wyłącznie na etapie postępowania przygotowawczego nie można uznać za wystarczające do wykazania, że osoba ta była reprezentowana na rozprawie prowadzonej pod jej nieobecność „przez umocowanego obrońcę” w rozumieniu art. 8 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2016/343.
- 63 Do sądu odsyłającego należy zatem ustalenie, czy z informacji, którymi dysponuje, wynika, że M. S. T. jednoznacznie udzielił obrońcy wyznaczonemu z urzędu pełnomocnictwa do reprezentowania go pod jego nieobecność przed sądem orzekającym.
- 64 Ponadto, niezależnie od powyższego, należy przypomnieć, że dyrektywa 2016/343 nie stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie ustanowiło system proceduralny, który wymaga od osób skazanych pod ich nieobecność, zainteresowanych wznowieniem postępowania karnego, złożenia w tym celu wniosku do innego sądu, innego aniżeli sąd, który wydał orzeczenie pod nieobecność tej osoby, w celu sprawdzenia przez ten inny sąd, czy został spełniony warunek prawa do wznowienia postępowania, a mianowicie niespełnienie przesłanek przewidzianych w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy. Taki system jest zgodny ze wspomnianą dyrektywą, pod warunkiem że, po pierwsze, postępowanie w sprawie wniosku o wznowienie postępowania faktycznie umożliwia przeprowadzenie wznowionego postępowania we wszystkich przypadkach, w których zostanie ustalone, po weryfikacji, że warunki przewidziane w art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy nie zostały spełnione, i że, po drugie, osoba skazana pod jej nieobecność, w chwili gdy zostaje

poinformowana o wyroku skazującym, zostaje również pouczona o istnieniu tego postępowania [zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., VB II (Informacja o prawie do wznowienia postępowania), C-400/23, EU:C:2025:14, pkt 46].

- 65 W związku z tym ustanowienie postępowania w sprawie wznowienia postępowania karnego takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które samo w sobie nie obejmuje wznowienia postępowania, lecz które może do tego prowadzić, nie jest sprzeczne z dyrektywą 2016/343, o ile są spełnione wymogi, o których mowa w poprzednim punkcie, oraz że takie postępowanie spełnia wszystkie wymogi wynikające z zasady skuteczności, a ponadto jest ono zgodne z zasadą równoważności [zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., VB II (Informacja o prawie do wznowienia postępowania), C-400/23, EU:C:2025:14, pkt 57].
- 66 W tym względzie należy przypomnieć, że zasada skuteczności wymaga w szczególności, aby osoba skazana pod jej nieobecność otrzymała – w chwili gdy zostanie poinformowana o istnieniu tego wyroku skazującego lub wkrótce po tym – odpis całości orzeczenia wydanego pod jej nieobecność i pouczenie o przysługujących jej prawach procesowych, w tym w odniesieniu do możliwości złożenia wniosku o wznowienie postępowania karnego oraz w odniesieniu do sądu, do którego taki wniosek należy złożyć, a także w odniesieniu do terminu, w którym należy to uczynić [zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., VB II (Informacja o prawie do wznowienia postępowania), C-400/23, EU:C:2025:14, pkt 61].
- 67 Jak tego również wymaga zasada skuteczności, każde postępowanie w sprawie wniosku o wznowienie postępowania jest zorganizowane w taki sposób, aby wniosek ten został rozpatrzony niezwłocznie tak, by jak najszybciej ustalić, czy postępowanie zostało przeprowadzone pod nieobecność zainteresowanej osoby, przy czym nie spełniono przesłanek przewidzianych w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2016/343. Jeżeli państwo członkowskie wprowadza system proceduralny, w którym nie określono jeszcze – w chwili poinformowania zainteresowanego o istnieniu wyroku skazującego wydanego pod jego nieobecność – czy ten wyrok skazujący został wydany bez spełnienia wspomnianych przesłanek, do tego państwa członkowskiego należy, pod rygorem naruszenia zasady skuteczności, zapewnienie, by badanie to zostało przeprowadzone niezwłocznie po złożeniu wniosku o wznowienie postępowania [zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., VB II (Informacja o prawie do wznowienia postępowania), C-400/23, EU:C:2025:14, pkt 63].
- 68 W szczególności w przypadkach takich jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, w których rozpatrzenie wniosku o wznowienie postępowania karnego następuje w sytuacji, gdy zainteresowana osoba odbywa karę pozbawienia wolności, na jaką została skazana, jak najszybsze wydanie orzeczenia w przedmiocie tego wniosku jest niezbędne do przestrzegania zasady skuteczności [zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., VB II (Informacja o prawie do wznowienia postępowania), C-400/23, EU:C:2025:14, pkt 64, 65].
- 69 Ten wymóg jak najszybszego wydania orzeczenia ma na celu zagwarantowanie poszanowania praw podstawowych osoby skazanej pod jej nieobecność i zapobiec długotrwałemu przetrzymywaniu tej osoby w areszcie na podstawie kary orzeczonej pod jej nieobecność, podczas gdy nie ustalono jeszcze, czy wina tej osoby i wymierzona jej kara zostały orzeczone z poszanowaniem prawa do rzetelnego procesu sądowego, skonkretyzowanego przez prawodawcę Unii w dyrektywie 2016/343.

- 70 Ponadto, biorąc pod uwagę, że w dniu wydania wyroku pod nieobecność zainteresowanej osoby organy sądowe danego państwa członkowskiego dysponują zwykle niezbędnymi informacjami, aby móc ocenić, czy zostały spełnione przesłanki określone w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2016/343, należy uznać, że sąd, do którego wpłynął wniosek o wznowienie postępowania karnego, jest w stanie niezwłocznie wydać orzeczenie w przedmiocie tego wniosku.
- 71 W świetle wszystkich powyższych rozważań na zadane pytania należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 8 i 9 dyrektywy 2016/343 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by na podstawie uregulowań krajowych dotyczących osób oskarżonych, które zbiegły, osobie skazanej pod jej nieobecność, która złożyła stosowny wniosek, odmówiono prawa do wznowienia postępowania, jeżeli:
- po pierwsze, właściwe organy podjęły starania w celu poinformowania tej osoby o terminie i miejscu rozprawy, zaś po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów osoba ta zbiegła, naruszając w ten sposób zastosowany wobec niej środek zapobiegawczy,
 - po drugie, akt oskarżenia oraz dokument wskazujący termin i miejsce rozprawy zostały wysłane i faktycznie doręczone pod adres podany tym organom przez tę osobę po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, którego treść odpowiada, w odniesieniu do zarzucanych czynów i ich kwalifikacji prawnej, treści aktu oskarżenia, oraz
 - po trzecie, owa osoba była reprezentowana przez obrońcę z urzędu w toku całego postępowania sądowego, które toczyło się pod jej nieobecność,

pod warunkiem że, po pierwsze, wspomniane organy podjęły wszystkie środki, z których mogły w rozsądnym zakresie skorzystać, aby przed rozprawą ustalić miejsce pobytu osoby skazanej pod jej nieobecność, a po drugie, osoba ta albo została poinformowana we właściwym czasie o konsekwencjach niestawiennictwa, albo jednoznacznie udzieliła obrońcy, który został jej wyznaczony z urzędu, pełnomocnictwa do reprezentowania jej pod jej nieobecność przed sądem orzekającym.

W przedmiocie kosztów

- 72 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 8 i 9 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoją one na przeszkodzie temu, by na podstawie uregulowań krajowych dotyczących osób oskarżonych, które zbiegły, osobie skazanej pod jej nieobecność, która złożyła stosowny wniosek, odmówiono prawa do wznowienia postępowania, jeżeli:

- po pierwsze, właściwe organy podjęły starania w celu poinformowania tej osoby o terminie i miejscu rozprawy, zaś po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów osoba ta zbiegła, naruszając w ten sposób zastosowany wobec niej środek zapobiegawczy,**
- po drugie, akt oskarżenia oraz dokument wskazujący termin i miejsce rozprawy zostały wysłane i faktycznie doręczone pod adres podany tym organom przez tę osobę po otrzymaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, którego treść odpowiada, w odniesieniu do zarzucanych czynów i ich kwalifikacji prawnej, treści aktu oskarżenia, oraz**
- po trzecie, owa osoba była reprezentowana przez obrońcę z urzędu w toku całego postępowania sądowego, które toczyło się pod jej nieobecność,**

pod warunkiem że, po pierwsze, wspomniane organy podjęły wszystkie środki, z których mogły w rozsądnym zakresie skorzystać, aby przed rozprawą ustalić miejsce pobytu osoby skazanej pod jej nieobecność, a po drugie, osoba ta albo została poinformowana we właściwym czasie o konsekwencjach niestawiennictwa, albo jednoznacznie udzieliła obrońcy, który został jej wyznaczony z urzędu, pełnomocnictwa do reprezentowania jej pod jej nieobecność przed sądem orzekającym.

Podpisy

ⁱ Słowa kluczowe, pkt 71 i sentencja w niniejszym tekście były przedmiotem zmian o charakterze językowym po pierwotnym umieszczeniu na stronie internetowej.